

HAGEDORN-OLSEN

Thorvald Hagedorn-Olsen

af Erland Porsmose

Retrospektiv udstilling 1992.

Johannes Larsen Museet 10. april-24. maj

J.F. Willumsens Museum / Frederikssund Kunstforening

30. maj-30. juni

© Johannes Larsen Museet
Redaktion og tekst: Erland Porsmose
Foto: Jytte Olesen, bortset fra s. 28, Jens Frederiksen og
forside, Statens Museum for Kunst.
Sats og tryk: Grafisk Produktion Odense

ISBN 87-88564-15-0

Forside:
Thorvald Hagedorn-Olsen: Fruen med ny hat. 1946
Statens Museum for Kunst.

Bogen er udgivet med støtte
fra Ny Carlsbergfondet.

Forord

Den 1. juni 1992 fylder Thorvald Hagedorn-Olsen 90 år. Johannes Larsen Museet og Frederikssund Kunstforening har besluttet at markere dagen med en retrospektiv udstilling omfattende værker fra 1920'erne til i dag.

I 1930 afholdt Hagedorn-Olsen sin første separatudstilling og i årenes løb er det naturligvis blevet til mange udstillinger. Alligevel er det første gang, at publikum nu får lejlighed til at overskue sammenhængen i et rigt varieret og fascinerende livsværk. Tolv museer har beredvilligt stillet værker til rådighed, ligesom mange billeder i privat eje med stor velvilje er blevet udlånt til udstillingen. Afgørende har dog været, at Dagny og Thorvald Hagedorn-Olsen har stillet deres arkiv, billedsamling og viden til disposition.

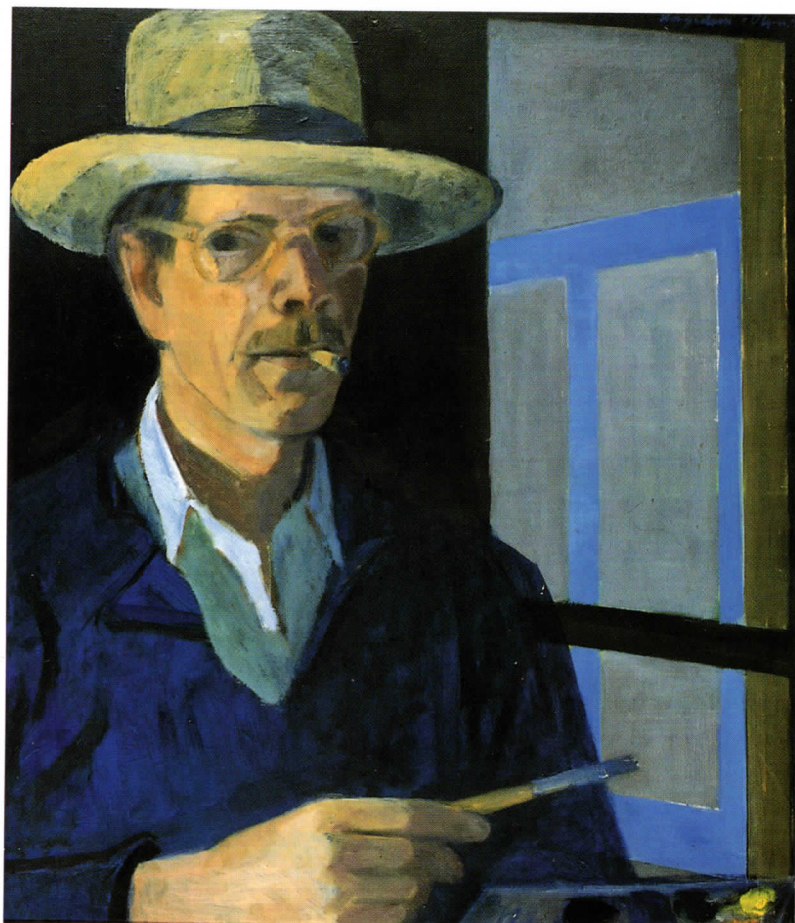
J. F. Willumsens Museum har vist kunstneren og arrangørerne den gestus at stille lokaler til rådighed for udstillingen i Frederikssund. Lige fra de unge år har J. F. Willumsen stået for Hagedorn-Olsen som den store gamle mester og medstifter af Den Frie Udstilling, hvor Hagedorn-Olsen selv kom til at udstille i 45 år. På tilsvarende vis beundrede Hagedorn-Olsen den fænomenale iagttagelsesevne hos vennen Johannes Larsen i Kerteminde. Respekt og anerkendelse præger Hagedorn-Olsens portrætter af de 2 ældre kolleger.

Tak til Ny Carlsbergfondet, Kreditforeningen Danmark, Unidanmark-Fonden og Frederikssund Kommune, uden hvis støtte denne udstilling ikke havde kunnet gennemføres.

Erland Porsmose

Indhold

Forord	3
Inspiration.....	7
Thorvald Hagedorn-Olsen	8
Manifest.....	31
Biografiske oplysninger	33
Repræsenteret.....	36
Kilder	37

Th. Hagedorn-Olsen:
Selvportræt med
Panamahat.
Olie.
Svendborg Amts
Kunstforening.

Inspiration

Farven er maleriets poesi, formen maleriets plastiske virkning, sammenspillet mellem farve og form maleriets drama. Malerens inspiration:

- 1) kvinden
- 2) naturen
- 3) musik og litteratur
- 4) konstruktiv kritik og akvavit.

Apropos kunstkritik:

Kritikerens forhold til kunstneren er som forholdet mellem to forelskede - er den udkårne ikke i stand til at honorere elskeren hemmelige ønsker, forvandles forholdet til ligegyldighed, i værste fald til had. Kunstneren må tro på at det umulige er muligt for ham. Han må altid gøre tingene endnu bedre, renere i farven, stærkere i kompositionen.

Johannes Larsen Museet og Frederikssund Kunstforening har glædet mig meget ved at invitere til en retrospektiv udstilling i anledning af min 90 års fødselsdag 1. juni 1992.

Det viste sig tidligt, at jeg havde kunstneriske evner. I skolen sloges pigerne om at få mig til at rette deres tegninger. Kunstnerdrømme blev vakt. Thorvaldsen hørte jeg om, han fik Akademiets Guldmedalje og rejste til Italien og blev berømt. Denne udstilling må være udtryk for min ungdoms drømme.

Thorvald Hagedorn-Olsen

Thorvald Hagedorn-Olsen

af Erland Porsmose

Opvæksten har en meget central betydning i Hagedorn-Olsens livsopfattelse. Det er i barneårene at mennesket er modtagelig for indtryk og gennem opdragelse og undervisning kan modnes til at virke for en bedre verden. Moderen og barnet blev for kunstneren et stadigt gentaget motiv, der i al sin enkelhed rummede livet, kærligheden og håbet for en bedre fremtid.

Selv kom Hagedorn-Olsen til verden i søfartsbyen Svendborg ved det smukke sund mellem Fyn og Tåsinge. Fjordlandskabernes skønhed - de stramt betonedede vandrette konturer fra land over fjordens glinsende bånd til den modsatte kysts konturer, der skærer sig ind imellem og betoner spillet mellem den lysende himmel og fjordens refleks - blev måske det mest karakteristiske motiv overhovedet for kunstneren, og selv valgte han da også stedse at slå sig ned i sådanne omgivelser.

Som feriebarndom lærte Thorvald den lille fiskerby Kerteminde at kende. Byens miljø og smukke beliggenhed mellem bælt og fjord havde allerede da tiltrukket sig en lille koloni af kunstmalere, centreret omkring Johannes Larsen og Fritz Syberg. I 1930'erne sluttede den unge familie Hagedorn sig i en årrække til denne koloni.

Årene i Kerteminde blev så frugtbare, at familien siden bevarer et sommerhus og måske især malerværksted på stedet, først umiddelbart op til Johannes Larsens hjem på Møllebakken, siden på det naturskønne, men barske Fyns Hoved. Så var der anderledes mildt ved Roskildefjordens lave kyster, hvor familien slog sig ned i 1945. Marbæk ved Frederikssund har siden i en menneskealder præget Hagedorn-Olsens motivverden. I 1941 anskaffede familien en kutter, og siden blev det til utallige ture rundt i de danske farvande.

Fødeåret 1902 falder i netop det årti, hvor "Fynbomalerne"

Th. Hagedorn-Olsen
maler. Havnen i
Kerteminde. 1937.

slog afgørende igennem. Fra 1910 til 1915 cementeredes successen i bogstavelig forstand, da fabrikant Mads Rasmussen påtog sig den store mæcenopgave at skaffe Fynbomalerne et eget museum. Medens Thorvald voksede op blev det smukke

kunstmuseum i nabobyen Faaborg således anlagt.

Fra Johannes Larsen, Fritz Syberg, Peter Hansen og Poul S. Christiansen hentede Hagedorn-Olsen måske først og fremmest inspiration til at lade naturglæden få en plads i sit maleri. Især beundrede han Johannes Larsens fænomenale iagttagelsesevne.

Naturen som uudtømmelig inspirationskilde og glæde er til gengæld nok det eneste væsentlige bindeled mellem Hagedorn-Olsen og den 30 år ældre kreds af fynbomalere. Med en næsten uløselig indbygget konflikt forsøger Hagedorn-Olsen i sin kunst at forene den umiddelbare natursansning med et strengt skematisk opbygget formsprog og en gennemført forenkling af motivet i farveflader.

Udover de fire fynbomalere spillede billedhuggeren Kai Nielsen en meget central rolle i Faaborg Museums etablering. Kai Nielsen (1882—1924), der ligeledes var født i Svendborg, blev på mange måder et forbillede for den 20 år yngre Hagedorn-Olsen. Udover at være en fremragende billedhugger var Kai Nielsen også en god maler. Kai Nielsen sagde ofte, at han nok skulle have været maler, erindrer Hagedorn-Olsen: "Jeg mente omvendt, at jeg skulle have været billedhugger".

Bortset fra et mindre antal småfigurer blev denne drøm imidlertid ikke opfyldt, og dog. Fra sine helt unge år har Hagedorn-Olsen dyrket figurmaleriet meget intenst. I deres stramme opbygning giver disse skildringer af mennesket ofte minder om en maler, der lige så fuldt er billedhugger.

Der er næppe nogen tvivl om, at opvækst, opdragelse, undervisning og inspiration betyder mere i Hagedorn-Olsens livsopfattelse end arvelige anlæg. I hvert fald kan der i den unge Thorvalds tilfælde ikke rigtig peges på kunstneriske anlæg i de foregående generationer.

Faderen Julius Olsen var former, senere støbemester på Langes jernstøberi i Svendborg. Moderen Maren (født Hagedorn) var ud af en indvandret hollandsk slægt. Med et glimt i øjet konkluderer Hagedorn-Olsen: "Jeg bilder mig ind, at det er fra hendes side, de kunstneriske anlæg er kommet ind i familien". Foreløbigt stod der nu ikke kunstner på Thorvalds dåbsattest,

men det hjalp måske, at tegning viste sig at være det eneste skolefag, hvor drengen både havde interesse og succes. Allerede nu blev kunstnerdrømmene vakt, og efter skolen gik det den sædvanlige vej.

Thorvald kom i lære hos malermester Bang i Møllergade. Som 16-årig portrætterede han sine forældre og det hjemmelavede staffeli blev slået op i Hulgade, hvor de første famlende forsøg med oliefarverne blev gjort.

På Teknisk Skole i Svendborg stiftede Hagedorn-Olsen bekendtskab med en række arbejder af Kai Nielsen, som denne havde efterladt, da han nogle år forinden havde opholdt sig samme sted, inden han drog til København. Kai Nielsen blev lidt af et idol for den unge maler, der snart efter drog i hans fodspor til hovedstaden for at uddanne sig som kunstmaler, foreløbig ved et ophold på Teknisk skole i 1923-24.

Den slagne vej pegede nu direkte på Akademiet, men i Svendborg traf han maleren Nørretranders, der i stedet opfordrede ham til at tage til Paris. I vinteren 1924-25 var Hagedorn-Olsen som følge heraf elev hos den berømte franske maler Othon Friesz i Paris.

Opholdet her fik stor betydning for den unge kunstner: "Othon Friesz sagde altid, at vi skulle frigøre os for al akademisk overdrivelse, og bruge alle midler til at udtrykke tingen så stærkt som muligt. Det er jo netop ekspressionismens ide at forstærke synsindtrykket. Der lærte jeg en forstærket maleteknik, hvor man brugte alle midler, bl.a. den sorte farve til at få de andre farver til at lyse, og den har jeg jo anvendt hele min tid. Det var ligesom jeg blev mere og mere dristig til at bruge sorte konturlinier, da jeg kom hjem fra Paris. Lundstrøm og Giersing anvendte en lignende teknik og de to malere har ligeledes været en stor inspirationskilde. Navnlig Giersing har jeg lært meget af. Han var det store ideal for os unge mennesker. Han kunne bruge den sorte farve, så det ikke mere var sort, men blev til farve".

Hjemkommet fra Paris blev det fra 1926 til 1929 til en uddannelse på Akademiet under Sigurd Wandel og Ejnar Nielsen. Hagedorn-Olsen specialiserede sig i frescomaleri, hvilket senere kom ham til gode i flere udsmykningsopgaver.

Th. Hagedorn-Olsen:
Selvportræt. 1929.
Litografi.
Tilh. kunstneren

Således rustet skulle talentet og lærdommen nu stå sin prøve midt i den dystre depressionstid. I oktober 1929 krakkede børsen i New York. Arbejdsløshed og nød bredte sig på kort tid til Europa.

På det personlige plan så forholdene måske mere lyse ud. I 1928 blev Thorvald Hagedorn-Olsen gift med Dagny Hagedorn, der siden blev en uadskillelig del af hans kunst som hustru og mor for parrets tre børn, Bent, Jeppe og Bodil, men tillige som muse og ikke mindst model i talrige arbejder.

sen:
9.

Måske er det alligevel depressionsårene, der spiller ind, når Hagedorn-Olsens billeder fra årene omkring 1930 er så mørkstemte, som det er tilfældet. Med Leo Swanes ord "er det alt andet end selve farvestudiet der gør sig gældende. Det er mørke, nat tunghed. det er som om diskanten er faldet ud af instrumentet og kun bassen er blevet tilbage. I Hagedorn-Olsens kunst fra disse år er det derfor især arbejdet med billedets komposition, der interesserer os - men så er det til gengæld også lykkeligt at opleve, at en ung mand her sætter alle kræfter ind på at gennemføre en streng billedform, ikke alene i landskaber, men også i større figurbilleder".

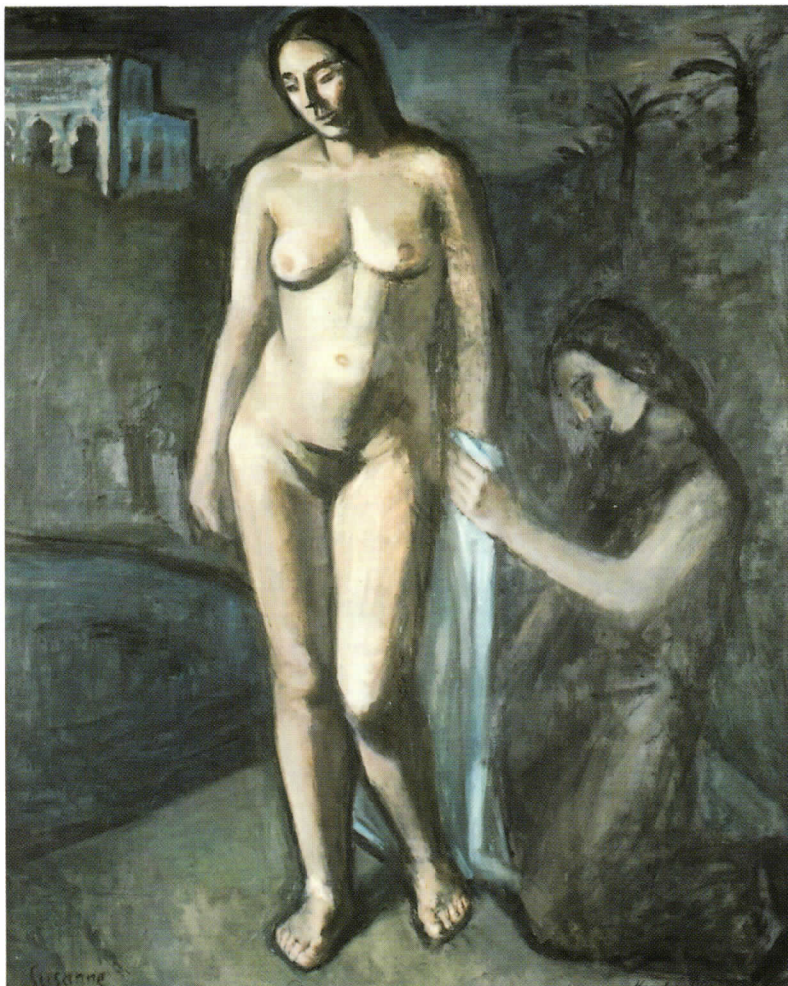
Allerede fra en første lille separatudstilling hos Binger i Palægade i foråret 1930 trak anmelderne konturerne op af en debat, der skulle følge Hagedorn-Olsens kunst i mange år. I BT harcellerede O.V. Borch over det stivnede, skematiske og ufriske i billederne, medens Knud Pontoppidan i Politiken fandt, at talentet var utvivlsomt og kunsten fængslende: "Der er det sjældne ved hans udstilling, at få af de 30 billeder forekommer ligegyldige".

To år efter havde Borch øjensynlig fortrudt sin hårde dom: "typisk er nu de mørkstemte, men samtidig både anskuelige og præcise farver, og den stærke forenkling af motivet, der hos ham ikke er udartet til tomhed, netop på grund af hans udviklede koloristiske fornemmelse" (BT, 2. marts 1932).

Netop forenklingens grænseværdi er blevet et stående tema i Hagedorn-Olsens kunst. Forenklingen tjener til at understrege og præcisere det væsentlige, men overskrides grænsen bliver forenklingen i stedet tom og uinteressant.

I Dagens Nyheder (7. marts 1932) spekulerede anmelderen over hensigten med de tommetykke konturer, men udtalte iøvrigt profetisk, at maleren nok var lidet kendt, men nu ville han blive husket. Få dage efter tilkendtes den unge maler Akademiets Eibeschützske præmie for den store figurkomposition "Susanne i Badet", der siden kunne ses på Charlottenborgs forårsudstilling.

I 1933 fandt BT ligefrem anledning til at uddele bladets kunsterudmærkelse "Den gyldne Spore" til Hagedorn-Olsen, der havde vakt stor opmærksomhed blandt de mennesker, der holdt

Th. Hagedorn-Olsen:
Susanne i Badet. 1932.
Olie.
Esbjerg Kunst-
forenings Samling.

af god ung kunst. Samme år blev Hagedorn-Olsen indbudt som gæst på Den Frie Udstilling.

I 1935 beredte Politiken ham den ære, som den yngste gæst på "Den Frie" at blive modstillet Willumsen, den gamle mester og medstifter af "Den Frie", der dette år udstillede "Tizian døde". Selv udstillede Hagedorn-Olsen "Moder med sine børn" og blev rost for den klare og faste, sluttede form, der ved siden af farvens milde skønhed, gav billederne deres særpræg.

I 1937 anmeldte Poul Uttenreiter i Tilskueren sæsonens udstillinger og fandt, at Hagedorn-Olsens (hos Arnbak) var den betydeligste. "Man havde tidligere set gode ting af denne kunstner, men ikke haft overblik over rækkevidden af hans evner, før man her så tingene i sammenhæng".

Samme år blev han medlem af "Den Frie". Medlemskabet fortsatte frem til 1978.

De første år på Den Frie Udstilling blev den egentlige gennembrudstid for den unge kunstner, der fik gode anmeldelser og, måske vigtigere, ligeledes solgte godt.

I 1934 købte Esbjerg Kunstforening det præmierede billede "Susanne i Badet", og i de følgende år erhvervede hovedparten af de danske kunstmuseer, bl.a. støttet af Ny Carlsbergfondet, billeder af kunstneren. Frem til 1953 fandt små 30 billeder af Hagedorn-Olsen på denne vis vej til de danske kunstmuseer, herunder alene 8 værker til Statens Museum for Kunst. Endvidere erhvervede nationalgallerierne i Oslo, Stockholm og Reykjavik et arbejde hver. Efter 1953 var interessen fra museums-side imidlertid begrænset.

Hagedorn-Olsen malede også i disse år fortrinsvis landskaber, med en stærk forenkling i kompositionen. Som en anmelder noterede det, var det ikke muligt for det lokale publikum at genkende landskaberne fra Kertemindeegnen "men over vandet, over markerne vil de opdage det fine spind, der kaldes stemning eller stedets tone om man vil. Det klinger een i møde som en dæmpet musik". Det musiske i Hagedorn-Olsens billeder er ofte blevet bemærket, og familien er da også dybt musikalsk, hvad flygel, violiner og cello i hjemmet bevidner.

Ved siden af landskaberne arbejdede kunstneren især med portrætter og de store figurkompositioner: "Jeg har jo altid ment, at jeg skulle være figurmaler, det har interesseret mig mest. Jeg kan lide mennesker og holder af at portrættere dem og forsøge at udtrykke noget af det de indeholder. Allerede i barneårene tegnede jeg familien og vennerne i huset, og jeg kunne altid få det til at ligne. Denne evne har selvfølgelig inspireret mig til at dyrke figur- og portrætmaleriet. Forenklingen bruger jeg for at kunne opnå en større malerisk virkning".

I 1939 modtog Hagedorn-Olsen af Ny Carlsbergfondet en monumental udsmykningsopgave, der skulle sætte sit præg på arbejdsårene helt frem til den endelige afslutning af arbejdet i 1947. Opgaven lød på at udføre intet mindre end Danmarks største maleri på 7 gange 16 meter, og Ny Carlsbergfondet motiverede valget af kunstner med, at man nærede tillid til, at Hagedorn-Olsen kunne mestre de store, figurlige motiver, og fordi den blå farve, han især dyrkede, forekom at kunne give rummet en kraftig farveaccent, hvad det i nogen grad trængte til. Rummet var forhallen til det nye rådhus i Århus, og Hagedorn-Olsen havde valgt "Et menneskesamfund" som motiv. Det kæmpestore maleri samler sig om midtergruppen, moderen med barnet, medens de øvrige figurer og grupper karakteriserer det posi-

Th. Hagedorn-Olsen:
Landskab med vej.
1938.
Olie.
Kunstmuseet
Trapholt.

Th. Hagedorn-Olsen:
Dekoration i Århus
Rådhus. Midter-
gruppen. 1941-47.

tive menneske, og bygningerne, broen og havnen endelig bysamfundet. Hagedorn-Olsen ville forsøge at vise, hvor vigtigt det er at give børnene så gode og navnlig trygge vækstbetingelser som muligt, både for deres egen skyld og for det fremtidige samfunds skyld. Gennem opdragelse kan mennesket forædles til at virke i et samfund, hvor man respekterer medmennesket og dets meninger lige så meget som sin egen mening.

Det ville være synd at påstå, at modtagelsen af denne smukke ide var udelt positiv. Selv kunstmuseets direktør Leo Swane, der ellers var Hagedorn-Olsen en trofast støtte, måtte i sin bio-

grafi over kunstneren fra 1954 indrømme, at "Tilskuerne er blevet chokeret, og nogle af dem der ellers følger kunstneren, har her meldt sig fra. Det er vel ikke alene det blå der gør det, men også den sære stive figurtegning" - selv fandt Leo Swane dog meget godt i billedet.

Her 45 år efter må det konstateres, at billedet har bevaret sin friskhed, originalitet og provokerende virkning. Blev det i 1947 hævdet, at Hagedorn-Olsen havde forslugt sig på det monumentale, blev det 40 år efter i Århus Stiftstidende konkluderet: "Tiden har ikke givet kritikerne ret. Da billedet var nyt, kunne de ikke vide, at det ville vinde ved de mange gensyn og blive en umistelig del af rådhusets arkitektur". Den sidste bemærkning hentyder måske til, at rådhusets arkitekter dengang var

Th. Hagedorn-Olsen:
Poesien. 1950.
Olie.
Svendborg Rådhus.

blandt de ivrigste kritikere. Undervejs i arbejdet ødelagde en brand i 1944 alle forarbejderne, med undtagelse af lærredet med den centrale midtergruppe, der ikke blev helt ødelagt. Forarbejdet kan ses på denne udstilling.

Gradvis ændrer Hagedorn-Olsens kunst sig i disse år. Studierejser til Frankrig, Spanien og Italien i 1935 og 1939 lyser farverne op og giver en rigere koloristisk klang. Den dybe blå, der er så karakteristisk for Hagedorn-Olsens arbejder, får efterhånden følge af grønne toner, der af og til nærmest tager magten fra billedet.

Arbejdet med portrætmaleriet, hvor de kraftige konturlinier ikke virkede hensigtsmæssige, førte i 1940'erne til at konturlinierne også reduceredes eller forsvandt i figur- og landskabsmaleriet.

Nedprioriteringen af konturlinien ledsagedes af en forfinet farvebehandling. Farvefladerne blev blødt op i fint afstemte nuancer.

I anmeldelsen af Den Frie Udstilling i 1944 skrev Kai Flor i Berlingske Tidende, at Hagedorn-Olsen havde fornyet sig. De kendte faste og kantede træk var afløst af en livfuld bevægelse i kompositionen. F.eks. udstrålede et selvportræt med familiefølelse, samtidig med at det havde en klar, enkel farvebehandling.

Fra Hagedorn-Olsens separatudstilling i efteråret 1950 i Kunstforeningen, København, fremhævede Johan Møller Nielsen i Social-Demokraten især det nye arbejde "Poesien". "Her har Hagedorn udfoldet hele den morgenklare finhed, han er i besiddelse af, når han er på sit højeste. Konturen om de nøgne figurer, der i andre billeder kan være noget intetsigende, er her fuld af musikalsk rytme. De mange hvide toner i de kyske nøgne legemer har en lysende svalhed, og alt er hyllet i en ubestemmelig atmosfære af flimrende blå og grønne toner, der snart hyller og snart afslører landskabet. Mon ikke det skulle være et hovedværk blandt Hagedorns figurkompositioner?"

Et egentlig koloristisk nybrud fandt sted i 1950'erne. Efter krigen havde Hagedorn-Olsen for alvor opdaget Italiens rige motivverden. På en rejse til Positano malede Hagedorn til en hel udstilling - og alt blev solgt. Således opmuntret blev Italiens-

rejserne i den følgende periode nærmest en årlig foreteelse, der for alvor fik indvirkning på Hagedorn-Olsens maleri.

I 1954 noterede Leo Swane: "I et lille havnebillede fra Agropoli på Sicilien, 1952, nu i Ribe Kunstmuseum, synes den gamle tynge aldeles forsvundet, Sydens lys fylder det helt, også i skyggerne, og i det sammensatte motiv er tonerne rigt varieret. Et lille skovbillede fra 1953, ligesom andre fra de sidste år, lader os forstå at det er alvor med dette koloristiske gennembrud. Figurarbejder og kompositioner viser ligeså klart, at han er på vandring fra de rene, kraftige lokalfarver til de lysgennembrudte, refleksfyldte".

I 1955 foretoges en studierejse til Grækenland, der yderligere bekræftede den nye lysfylde, finere sansning af atmosfæren og landskabets belysninger i Hagedorn-Olsens billeder.

Om Sydens-rejsernes betydning konkluderede Johan Møller Nielsen i Dagbladet (28. maj 1962), at "dermed bliver Hagedorn-Olsens billeder døbt i sol og konfirmeret i farve. Han springer for alvor ud som kunstner - alt det ædle, blide og lidt "gotiske" i hans væsen folder sig ud. Hans billeder får en kølig sødme. Det blå bliver dugget som hin rimede hinde, der ligger på fuldmodne blomster, og den drøm, der altid lå i hans billeder, mister sin melankoli og fyldes i stedet med en himmelsk og stille glæde - et roligt velvære".

Samme anmelder havde allerede ved Den Frie Udstilling i 1956 undret sig over den fornyede livskraft og lykke i Hagedorn-Olsens billeder. Han konkluderede, at man åbenbart oplevede sin anden ungdom, når man blev bedstefar, - og noget er der sikkert om snakken.

Familien er et helt centralt begreb for Hagedorn-Olsen, selve manifestationen af livet i sammenkædningen af fortid, nutid og fremtid. Børn og børnebørn er utallige gange blevet karakteriseret på hans lærreder.

Ejendommeligt nok ledsagedes de smukke omtaler af nybruddet af en aftagende officiel interesse for Hagedorn-Olsens kunst. En ny generation af kunstnere var på vej på Den Frie Udstilling med navne som Carl-Henning Pedersen og Ole Schwalbe. Den non-figurative kunst vandt frem. Det er næsten profetisk, at Leo Swanes biografi over Hagedorn-Olsen fra 1954 slutter med en

Th. Hagedorn-Olsen:
Havnen i Agropoli.
1952.
Olie.
Ribe Kunstmuseum.

bandbulle mod det moderne, abstrakte maleri: "Enkelte stemmer søger at blotte hulheden og tomheden, men de høres næppe".

Hagedorn-Olsens værker var ikke længere i kunstens banebrydende front og led hermed samme skæbne som alle andre nybrud. Til gengæld kunne kunstneren glæde sig over en usvækket interesse fra et købelystent publikum, ligesom det kommende årti bød på en række store udsmykningsopgaver.

I 1955 fik Hagedorn-Olsen af Ny Carlsbergfondet til opgave at udsmykke festsalen på Navigationsskolen i fødebyen Svendborg, naturligvis med søfartsmotiver.

Fem år senere fik Hagedorn-Olsen mulighed for at prøve kræfter med et alterbillede i den smukt beliggende Sørup kirke, ret

uden for Svendborg. Det 4x5 meter store kalkmaleri er udført med kasein som bindemiddel direkte på den kalkede væg. Motivet er sædemanden, der sår livets ord blandt mennesker. I de følgende år koncentreredes indsatsen om en stor udsmykningsopgave for Ny Carlsbergfondet til amtssygehuset i Glo-

Th. H.
Dekor
Navig
Svend
Midte

strup. Kunstneren fik nu i 60-års alderen sin debut som keramikker: "Man skal iøvrigt ikke være bange for at arbejde med flere ting - maleri, keramik og andet, for det skærper smagen for farver og stiller ens udtryksværdier på prøve". Til det store relief på 2,5 x 10 meter fik han hjælp af familien. Sønnen Jeppe Hagedorn-Olsen, selv keramikker, brændte de omkring 300 fliser, og svigersønnen maleren Poul Eje, satte dem op. Efter fire års arbejde kunne relieffet "Vegetation og tolerance" afsløres i 1965.

Th. Hagedorn-Olsen:
Roma 1. dec. -55.
Skitse i tusch.
Tilh. kunstneren.

Th. Hagedorn-Olsen:
Dekoration.
Navigationsskolen,
Svendborg.
Midtergruppen. 1955.

Motiverne er dels det positive livsløb, dels lægen og missionæren Albert Schweitzer, der symboliserer tolerancen: "Her gøres godt, hvad hvide i fortiden har gjort af ondt mod vore sorte brødre. jeg har set det som min opgave at finde frem til et livsbekræftende motiv, som kan kalde på menneskers livsvilje. Ikke mindst under sygdom er mennesker følsomme over for de indtryk, de møder på deres vej", udtalte kunstneren ved afsløringen af livsfrisen. Fem år senere kunne Hagedorn-Olsens anden store frise i samme teknik afsløres på Glostrup Amtssygehus med titlen "Opvågnen".

Oliemaleriet bliver i disse år stærkere i farverne. På Den Frie Udstilling i 1964 blev der lagt mærke til den stærke violette farve i Hagedorn-Olsens landskabsmalerier. I de kommende år skulle komplementærfarverne violet og grøn komme til at dominere Hagedorn-Olsens maleri i helt usædvanlig grad.

På sin vis er forenklingen hermed drevet til det yderste, men den rige nuancering af de to farver, accentueret af sort giver malerierne en kraftig spænding mellem det strengt opbyggede motiv og den tilsyneladende skødesløse leg med lys, reflekser, nuancer i farvefladerne. Den sorte farve gør de rene farver stærkere og endnu renere. Sammen med sort bliver den grønne endnu mere grøn og den violette mere lysende, hvorved den kraftige kontrast opstår.

Arbejdet fortsatte med usvækket kraft, og i anledning af 70-årsdagen udtalte Hagedorn-Olsen i 1972: "Det er, som om man i vore dage ikke vil acceptere, at kunst også kan være en beskrivelse af naturen. Arbejdet hermed er fortsat min hovedopgave, og jeg er ikke bange for at blive arbejdsløs".

To år efter anmeldte Peter Eriksen i Fyens Stiftstidende en separatudstilling af Hagedorn-Olsen på Galleri Aigens i Odense: "Den viser ham ikke blot på fuld højde med hans ungdoms bedste arbejder, men bekræfter tillige, at sansen for på samme tid at forenkle og gå i dybden er en alders-kvalitet, som ikke mindst en kunstner kan drage fordel af. Et sådant eksempel på at det varme og fåmælte udmærket kan gå sammen, er de malerier, som behandler et af hans foretrukne temaer: fjorde og vige

Th. Hagedorn-Olsen:
Moder og barn.
Tusch.
Tilh. kunstneren.

omkranset af grøn vegetation. For- og baggrund er lige væsentlige og dog er der rum og dybde takket være lyset, som hos Hagedorn-Olsen altid er en svejseflamme i vandet - midtvejs i motivet. Spændingen beror på tegningens skarpe omrids og farvens protesterende sødme. Konflikten mellem kunstnerens ønske om orden og disciplin og den poetiske uro, som alligevel overmander ham og gør hans flader spændte og vibrerende. Man finder da også trindt om kompositioner, hvor han vedkender sig denne overgivelse og giver frit løb for glade farveklatter....”.

Alt var dog ikke blot glade farveklatter. I 1976 manifesteredes et livslangt socialt engagement i en stor collage “Christiania”, som udstilledes på Den Frie.

Ved kunstnerens 80-års fødselsdag noterede Pierre Lübecker: “De skarpe konturer, det kølige lys og den summariske formgivning gør hans kunst let at kende. Hagedorn-Olsen har aldrig ladet sig forveksle med nogen af sine samtidige”.

Fødselsdagsbarnet blev i marts 1983 fejret ved en udstilling på J.F. Willumsens Museum i Frederikssund. Som titlen “Fami-

lien Hagedorn" angav, omfattede udstillingen også arbejder af børnene Jeppe (keramik), Bodil (emaljekunst), Bent (maleri og skulptur) samt svigerdatteren Sussi Hagedorn-Olsen. Som Jeppe Hagedorn-Olsen udtrykte det: "Vi børn blev privilegeret med en opvækst i et kunstnerhjem. Barndommens skabertrang blev stimuleret, så den også kunne bære i voksen tilstand".

Med stolthed kunne Thorvald Hagedorn-Olsen registrere, at der også var kunstnerisk aktivitet hos børnebørnene. Kunsten og familien går i hans univers op i en højere enhed, der rummer nutiden og fremtiden - selve meningen med livet.

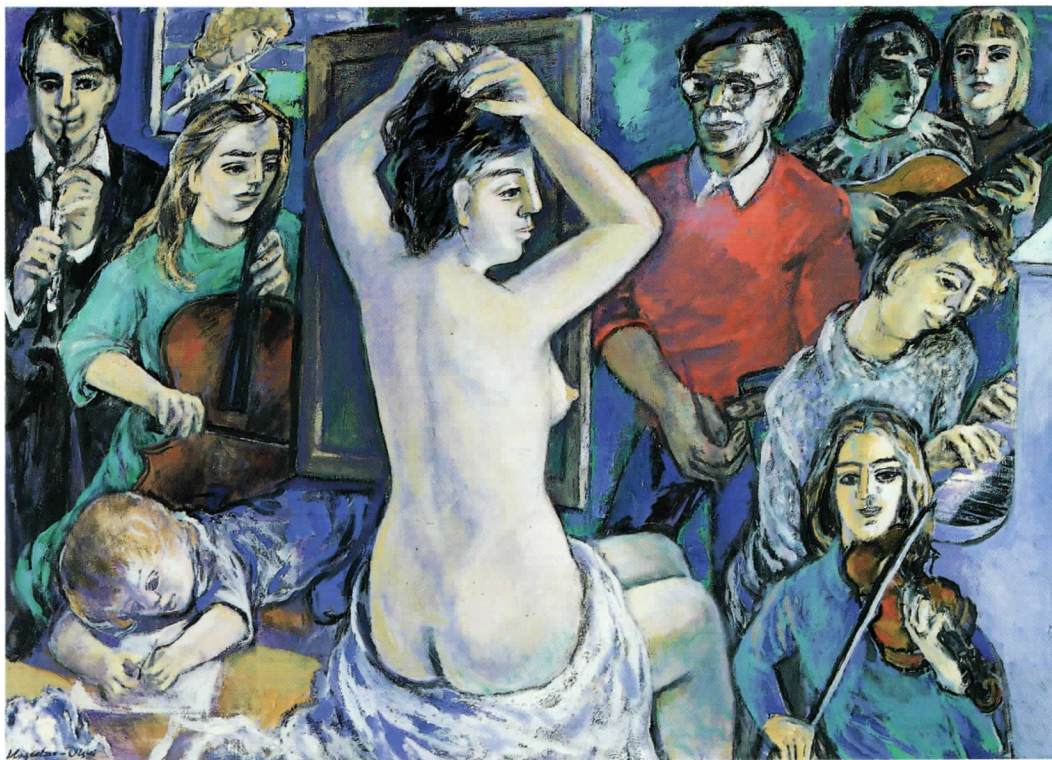
I dette lys skal et af hovedværkerne fra de senere år forstås: "Selvportræt sammen med familien" (1979-83). Omgivet af børn og børnebørn, alle fordybet i kreativ udfoldelse, står kunstneren ved sit staffeli og portrætterer den tilsyneladende evigt unge yndlingsmodel Dagny.

Th. Hagedorn-Olsen:
Dagny på sengen.
1967.
Blyant.
Privateje.

Som naturen evigt fornyer sig og forbliver ung, således også Hagedorn-Olsens menneskeskildringer. De er først og fremmest sindbilleder af de evige og evigt unge menneskelige værdier. Alder har ingen betydning i disse billeder, det skulle da lige være, at alderen har gjort kunstneren mere dristig. I anledning af en stor separatudstilling i Svendborg i 1989 filosoferede Peter Eriksen i Fyens Stiftstidende over en ualmindelig livscyclus for den nu 87-årige maler: "Fra ungdommens på samme tid koloristisk meditative og stramme havnekompositioner i Svendborg over manddomsårenes dramatiske sølvudsigter fra bl.a. Kertinge Nor og frem til den høje alders kåde og sprælske øjebliks-iagttagelser af nære omgivelser, haven og vindueskarmen i malerens faste Marbæk-domicil ved Roskilde fjord.

Th. Hagedorn-Olsen:
Fjordlandskab. 1981.
Farvekridt.
Johannes Larsen
Museet.

Fra det modne til den gærende uro!.... denne bagvendte bevægelse fra ung afklaring i motivernes diagonale linjer og åbne flader, den vidende fordybelse i kolorittens tunge alvor, til alderdommens impressionistiske respektløse livsforelskelse... Men, hvor kan han male, den gamle mester, hvis gerning i hans tilfælde underbygger påstanden: at ungdom er noget, der kommer med årene”.

Ro, der stemmer sindet til harmoni, livsbekræftende glæde er typiske publikumsindtryk af hans kunst i disse år. At kunne se sig glad på en udstilling er jo heller ikke en ringe kunst.

Selv vedkender Hagedorn-Olsen sig gerne traditionen og kontinuiteten i sit arbejde, og skønt udviklingen har bragt ham langt fra ungdommens skarpt konturerede flademaleri, føler han ikke

Th. Hagedorn-Olsen:
Selvportræt med
familie. 1979-83.
Olie.
Johannes Larsen
Museet.

selv de skarpe brud i sit værk. Det har været en kontinuerlig udvikling.

I de sidste år er arbejdstempoet sat ned og helbreddet skranter også lidt, men stadig er iagttagelsesevnen usvækket. Ganske vist mener Dagny, at hun ikke længere duer som model, men som Thorvald siger: "Åh jo, en dag er du rigtig smuk, og så maler jeg dig igen".

Th. Hagedorn-Olsen:
Den spanske trappe.
1985.
Skitse i farvekridt.
Tilh. kunstneren.

Th. Hagedorn-Olsen:
November-Asters.
1945.
Olie.
Horsens Kunst-
museum.

Manifest

Hvad er kunst
er en definition af hvad kunst er overhovedet mulig
hvad skal vi med kunst
siger den os noget om vor kultur
hvorfor bygger vi stadig musæer
hænger billeder op med stor alvor
ofrer millioner på at kunstværkerne skal tage sig
smukt og stilfuldt ud.
Hvad er det for en magisk verden-
kunstens verden?

Hvad er det der sker
når vi ved synet af et kunstværk bevæges
oplever en lykkefølelse

Hvorfor byggede Perikles Parthenon
hvad er det der sker når vi står overfor dette
mesterværk i marmor
på Akropolis i Athen
og overvældes af en betagelse der gør os så ydmyge
at gråd og latter pibler frem i sindet
og vi går ligesom ved siden af os selv?

Et SINDBILLEDE er kunsten
i musikken, litteraturen, skulptur og maleri
mestrer vi teknikken
er vi gode kunstnere
og giver et sindbillede af den kultur vi er en del af,
en sten i muren
lykkeligt at få lov til at være det.

Thorvald Hagedorn-Olsen

Th. Hagedorn-Olsen:
Sejlbåd.
Skitse i tusch.
Tilh. kunstneren.

Biografiske oplysninger

- 1902 1. juni. Thorvald Hagedorn-Olsen fødes i Svendborg, som søn af former, senere støbemester Julius Olsen og hustru Maren født Hagedorn.
- 1905 3. februar. Dagny Hagedorn fødes i Kolding, som datter af overbetjent Elias Hagedorn og hustru Marie f. Christensen.
- 1918 I malerlære hos mester Bang i Møllergade, Svendborg. Første forsøg med oliemalerier, portrætter af forældrene og gadepartier.
- 1921 Malersvend
- 1923 Elev på Teknisk Skole i Svendborg (1923-24).
- 1924 Uddannet på Teknisk Skole i København.
- 1924-25 Elev på Othon Friesz' malerskole i Paris.
- 1926-29 Uddannelse på kunstakademiet i København under Sigurd Wandel og Ejnar Nielsen. Speciale i frescomaleri.
- Modtager Carl Jul. Petersens legat.
- 1928 Gift med Dagny Hagedorn.
- 1930 Udstiller på Kunstnernes Efterårsudstilling (1930-1932).
- Separatudstilling hos Binger i Palægade, Kbh.
- 1931 Modtager Raben-Levetzau's Legat.
- 1932 Medlem af censurkomiteen for Kunstnernes Efterårsudstilling. Udstiller på Charlottenborg.
- Separatudstilling på Kinagården, Kbh.
- 1933 Gæst på Den Frie Udstilling (1933-36).
- Modtager Carlsons Præmie og BT's Gyldne Spore.
- 1934 Modtager Carlsons Legat (1934-1936)
- Esbjerg Kunstforening køber "Susanne i Badet".
- 1935 Studierejse til Spanien og Frankrig (Paris, Arles).
- Modtager Neuhausens præmie.
- Familien Hagedorn flytter til herregården Ulriks-
holm ved Kerteminde. Hjælper Niels Hansen med
fresco-udsmykningen af Odense Rådhus.

- 1936 Separatudstilling hos Arnbak, Kbh.
Separatudstilling i Industripalæet, Odense.
Hagedorn-familien flytter til Kerteminde, bliver venner med Johannes Larsen.
- 1937 Medlem af Den Frie Udstilling (1937-1978).
- 1939 Studierejse til Italien.
Medlem af bestyrelsen for Den Frie Udstilling.
Udstiller i Gøteborg. Modtager af Ny Carlsberg-fondet udsmykningsopgave i Århus Rådhus (1939-47).
- 1940 Tegneudstilling på Statens Museum for Kunst.
- 1941 Sommerudstilling på Statens Museum for Kunst.
Nordisk Kunstudstilling, Århus.
- 1942 Udstiller på Biennalen i Venedig.
- 1945 Familien Hagedorn slår sig ned i Marbæk ved Frederikssund.
- 1947 Udstiller på Salon de Mai i Paris.
Udsmykninger i forhallen til Århus Rådhus afsløres.
- 1949 Studierejse til Holland, Belgien og England.
- 1950 Kunstforeningens Fællesråd laver vandreudstilling med Hagedorn-Olsens værker.
På Kunstforeningen, Gammel Strand, København vises 42 oliemalerier fra perioden 1944-1950.
- 1951 Udstilling i det siden hedengangne Kai Nielsen museum i Svendborg.
- 1954 Udstiller på Salon de Mai i Paris
- 1955 Studierejse til Grækenland.
Opgave for Ny Carlsbergfondet: udsmykning af festsalen på navigationsskolen i Svendborg.
- 1959 Alterbillede (kalkmaleri) i Sørup kirke ved Svendborg (1959-60).
- 1962 Hagedorn-Olsen "Familieudstilling". Kunsthallen, København og Frederikssund Kunstforening.
Familien erhverver sommerhus på Fyns Hoved.
- 1965 Afsløring af keramikfrise på Amtssygehuset i Glostrup, bekostet af Ny Carlsberg Fondet. Deltager i efterårsudstillingen i Kunsthuset i Svendborg (SAK).
- 1968 Udstilling Roskilde Bibliotek.

- 1969 Separatudstilling på Centralbiblioteket, Nykøbing Falster.
- 1970 Separatudstilling på Kirsebærhavens Skole, Kbh.
Den anden keramikfrise på Amtssygehuset i Glostrup afsløres. Frisen er bekostet af Ny Carlsbergfondet.
Udstilling på Frederikssund Bibliotek.
- 1971 Deltager i Fynsk Kunstfællesskue i Tommeruphallen.
- 1972 Udstilling på Hundested Rådhus.
- 1974 Separatudstilling på Galleri Aigens i Odense.
- 1983 "Familien Hagedorn" udstiller på J.F. Willumsens Museum.
- 1987 Separatudstilling på Galleri Knud Grothe, Charlottenlund.
- 1989 Separatudstilling i Svendborg (SAK), og på Galleri Nøglebæk, Odense.
Udstilling "Hagedorn-Olsen i 3 generationer" på Landbrugsmuseet Gl. Estrup.
- 1990 Udstilling på Galleri 2 B, Stenløse.
- 1991 Udstilling på Galleri Trap, København.

Repræsenteret

Aarhus Kunstmuseum
Esbjerg Kunstforenings Samling
Fyns Kunstmuseum
Horsens Kunstmuseum, Lunden
Johannes Larsen Museet
Kunstmuseet Trapholt
Kunstmuseet i Sorø
Maribo Museum
Nordjyllands Kunstmuseum
Randers Kunstmuseum
Ribe Kunstmuseum
Skive Kunstmuseum
Statens Museum for Kunst
Vejen Kunstmuseum
Vejle Kunstmuseum
Svendborg Rådhus
Svendborg Amts Kunstforening
Åbenrå Museum
Nasjonalgalleriet, Oslo
Nationalmuseet, Stockholm
Malmø Museum

Udsmykningsopgaver:
Århus Rådhus
Svendborg Navigationsskole
Sørup kirke
Glostrup Amtssygehus

Kilder

- Leo Swane: Th. Hagedorn-Olsen. Vor Tids Kunst. 47. 1954.
Herman Madsen: Fynsk Malerkunst II. Odense 1964.
Weilbachs Kunstnerleksikon. 1947.
Kraks Blå Bog.
Bente Scavenius: Den Frie Udstilling for Kunst i 100 år. Kbh. 1991.
Th. Hagedorn-Olsens arkiv: avisudklip og kataloger, samt interviews med kunstneren.
"Tilskueren", januar 1937. Poul Uttenreiter.

Johannes Larsen Museet

Møllebakken

5300 Kerteminde

Telefon 65 32 37 27